

Z A P I S N I K

Sastanka sa komandantom UNPROFOR-a za Hercegovinu gospodinom Lundgrenom održanog 29.04.1992. godine u 10.00 sati u prostoru Rektorata.

Sastanku su još prisustvovali: gradonačelnik Gagro, član Kriznog štaba općine Mostar gospodin Škobić, u ime HVO gospodin Jadranko Topić i gospodin Slezak Dinko, te Ilija Filipović - osoba zadužena za kontakte sa UNPROFOR-om i EZ-om i gospodin Jozo Kraljević, prevodilac.

UN: Želimo razgovarati o nekim vojnim pitanjima, ali pošto još gospoda nisu stigla možete im poručiti.

GAGRO: Obavješteni su da dođu i dok dođu oni će se priključiti.

UN: Za elektro-energiju nema novosti od puk. Ljubotine. Bila bi prednost ako dobijemo neka obavještenja od vas prije susreta sa Ljubotinom.

GAGRO: Imate li sastanak s Ljubotinom?

UN: Ne, ali čujemo se telefonom.

GAGRO: Kontaktiraću sa Komandom grada i telefonski obavjestiti gospodina Lundgrena.

UN: Zabrinut sam noćasnjim borbama.

GAGRO: Mi također.

UN: Želim se pozvati na našu želju da se ne razmještaju snage oko hotela. Lično sam čuo zvuk minobacačkih opaljivanja i to je bilo u ili u blizini same sportske dvorane u izgradnji. Posmatrači EZ-a su ranije tražili izmještanje minobacača. Ja sam tražio slobodno područje oko hotela. Ali sa vojnog stanovišta to može biti poteškoća za obranu mosta. Možda možemo napraviti iznimku za most. Imali smo uzvraćanje vatre od JNA sa najbližim uticajem na Hotel penzionera, u njegovoj blizini 90 metara.

(Pristigli gospodin Topić i gospodin Slezak - gospodin Gagro ih je obavijestio o dosadašnjem toku razgovora.)

UN: I EZ je tražio izmještanje par dana prije našeg dolaska. Spreman sam napraviti zvanični protest Ujedinjenim narodima oko minobacača ne bude li on izmješten. To bi bilo loše, da započnemo sa protestom oko obrane grada i veoma sam zainteresiran da se izmještanje učini što prije. Takođe sam ovlašten od kolega iz EZ-a da prenesem njihovo isto mišljenje.

Sljedeće, sumnjamo da ima bar jedan snajperista u Hotelu. Nemamo dokaza za to. Bićemo sretni ako pripada vašim snagama pa ga uklonite.

HVO - Topić: Tražili smo da se UN i EZ izmjestite iz Hotela. To je od prvog dana četničko gnijezdo i najbolje bi bilo da to bude Vila "Neretva". Ima pojava dimnih minobacača jer ne pripadaju ni nama ni Armiji.

UN: ja sam se već zahvalio za tu ponudu jer tamo su smješteni posmatrači EZ-a, Međunarodni crveni križ, visoki komesarijat za izbjeglice i mi.

HVO - Topić: Nas dovodite u neizgodnu situaciju. Ovaj most bi JA koristila za prodor u grad. Zato ne možemo te ljude pomjerati sa tih prostora.

UN: Da sada ostavimo ovu temu. Hvala na ponudi ali nisam spreman da razmišljam o premještanju.

Sljedeća točka su: opći principi. Tražiću od svih strana da se ne čine štete gradu, a to je da se ne čine pokreti i premještanja što bi značilo prijetnju.

Prošle noći dobio sam poruku od puk. Ljubotine da ćete izbjeći pokrete, pošto oni mogu biti tumačeni na pogrešan način. Lokalni komandanti to mogu smatrati kao pripreme za ozbiljnije napade. Sa vojnog stanovišta teško je shvatiti šta se dešava u određeno vrijeme.

HVO - Topić: Dobili smo dojavu od generala Perišića da je u razgovoru sa Zdravkom Grebom najavio točno u 8 sati bombardiranje grada. Ali, u 8.05 sati su pale prve bombe da bi se oglasio puk. Ljubotina sa istom pričom koju je sada gospodin Lundgren iznio. Uvijek traže primirje. Npr: biće u 12.15. Pa mene zovu iz EZ-a da će to biti 20 minuta do 1 sat. Zaključili smo da se oni poigravaju i s vama i s nama.

UN: Moje sljedeće pitanje će biti zahvaliti vam da je moguće govoriti o prekidu vatre u 2.15. Moja je intencija da se zahvalim i puk. Ljubotini ako stane vatra u 2.15.

HVO - Topić: Poslije svakog prekida njihov helikopter snima situaciju naših položaja i pravi korekture. Hoću reći, ako je primirje onda je i jedna i druga strana mora poštovati i mora stati, a ne da u primirju gledaju šta su tukli u gradu.

UN: Nisam iznenađen, ali je vojnički shvatljivo.

HVO - Topić: Poslije svakog primirja izađite gospodine na balkon i čučete.

UN: Činim to. Nisam ovdje dugo, ali sam stekao to iskustvo. Mnoge se neodgovorne osobe kreću s oružjem što smeta objema stranama. Posebno civilima što žive u gradu.

HVO - Topić: Nemam ni volje ni želje da uništavam svoje u gradu. Ti ljudi što provociraju su njihovi. Već pet dana lovimo te "fantome". Oni su s drugom stranom u vezi i pucaju unakrsno, drugoj strani markiraju grad.

UN: Naravno niko nije u mogućnosti da utvrdi mir. Ali, možemo učiniti sve da ne pogoršamo situaciju. Čuo sam i slušaču različita gledišta, ali moje je mišljenje da sve strane žele da dođu do mirnog rješenja sa što manje žrtava i patnji.

Slučajno sam se susreo sa srpskim komitetom (Kriznim štabom) ovih dana. Oni su uhvaćeni i umorni kao i vi.

Susreo sam se sa forumom opozicije i oni su uplašeni situacijom i boje se. I, takođe znam da Ujedinjenim narodima postoje veće inicijative za Bosnu i Hercegovinu, što je bilo objavljeno juče.

HVO - Topić: Želim gospodinu reći, da su ti Srbi s kojima je razgovarao oni koji tuku ovaj grad. Nema ih u Obrani grada. Grad brane Hrvati i Muslimani, zato im ni nevjerujemo.

JA je oduzela repetitor Velež. Znači, mi smo prisiljeni da gledamo beogradsku televiziju, a to su već učinili u Banjaluci, Zvorniku, Bosni. Znači, sve odašiljače je oduzela JA i dala Televiziji Beograd. To vam nešto mora govoriti.

UN: Čuo sam to ranije, zahvaljujem se na toj informaciji.

GAGRO: Da čujemo, gospodin želi još nešto reći.

UN: Da, potvrđujem dolazak Posmatračke grupe sutra do 12 sati i dovešću ih u grad preko najbližeg mosta.

Danas bih želio provjeriti taj put za jedan sat. I puk. Ljubotina je dao dozvolu.

sljedeća tačka: povoljno bi bilo da imate prevodioca engleskog jezika u štabu, a dobro je što kapetan Barano dobro govori hrvatski.

Dalje, molio bih kartu Mostara u omjeru 1 : 50.000.

GAGRO: Dostavićemo u toku dana.

UN: Hvala.

HVO - Topić: Na zahtjev gospodina da bi prešao most za jedan sat, moram reći da je to teško. To može preko drugog mosta, Titovog mosta, koji je sljedeći po redu.

UN: Ali, ovaj most je najbliži Hotelu.

HVO - Topić: Ali i JA.

UN: Tražimo samo prelaz a ne i razmjještanje snaga.

HVO - Topić: Gospodin je vojnik i zna koliko je tu truda uloženo, a ja ne bih svoje ljude izlagao snajperskoj vatri jer je Armija blizu mosta.

UN: Imali smo sličnu situaciju u Hrvatskoj. Dođemo sa vozilom, oni maknu mine i mi prođemo.

HVO - Topić: Tu su nam poginula dva čovjeka.

UN: Ja ću doći do mosta, nadam se da ćete maknuti mine, a kada prođemo opet stavite mine, ako hoćete.

HVO - Topić: Shvatite, to je prva linija fronta.

UN: To znam.

To su bila sva pitanja. Sutra ću biti sa svojom grupom na terenu pa ćemo se čuti telefonom.

GAGRO: Molio bih da se ne insistira na ovom mostu, nego sto metara dalje, što je pod kontrolom Obrane. To ne bi trebalo da je problem, a odluku donesite kada prođete trasom koju vam nudimo. To je čak i prihvatljivije od ovog što mislite da je kraće. Dozvolite da vam objasnim na karti.

(Traje objašnjenje povoljnosti nove trase.)

UN: Zbog toga što sam zabrinut za sigurnost svojih trupa prihvatam predlog gradonačelnika.

GAGRO: Ja se zahvaljujem, mislim da ste dobro shvatili težinu situacije i zadaće koju ste nam dali.

UN: To ćemo pogledati u 11.30, da pogledamo kontrasmjerom.

Ovdje sam kratko i vidio sam da je situacija napeta za grad. Slušajući BBS, glas Amerike, Radio-Moskvu i Radio-Švedsku i u svim emitiranjima se pominje Mostar.

UN će posebno razmotriti situaciju u BiH, poduzeće neke akcije, ali sada nemaju dovoljno novca.

Cijeli svijet gleda na ovu situaciju, posebno na Mostar. Želim da naglasim da ne poduzimate bilo što što može narušiti vaš imidž, jer to, naravno, može štetiti.

Hvala.

Zapisnik vodio

Ilija Filipović